

■ *Yazılarımın birində qeyd etmişdim. Gəncədə istənilən sahənin işindən yazmaq istəyən jurnalist fakt götürmək üçün heç bir çətinlik çəkmir. Yəni dediyimiz o faktları, rəqəmləri də şəhəri bir neçə saat gəzməklə əldə etmək olur. Nə arayış lazımdır, nə də hansısa səlahiyyətli bir şəxsin müsahibəsi.*

Tutaq ki, sahəsi 450 hektar, Azərbaycanda tayı-bərabəri olmayan, ölkə başçısının “ösl möcüzə” adlandırdığı Heydər Əliyev Park-Kompleksini gəzirsən. İstənilən şəhər sakinini saxla və elə ayaqüstü söhbət et. Fəxrli deyəcək ki, bu kompleks öz böyüklüyünə görə dünyanın beş parkından biridir. Sonra da tarixindən danışacaq. Deyəcək ki, gördüyümüz bu kompleks cəmi iki ilə başa gəlib. Sən də inanacaqsan, ya yox, daha bu öz işindir. Təsəvvür et ki, parkın hər yerini gəzmək, baxmaq və yaxından tanış olmaq üçün neçə gün vaxt lazımdır. Nələr yoxdur! Uşaqlardan tutmuş ahi adamlara, qonaqlara kimi nəzərə alınıb. Lap bu yaxınlarda Avropa Gənclər Paytaxtı layihəsinin açılışı günü burada daha bir möhtəşəm obyekt — Gənclər evi istifadəyə verildi. Avropanın bir çox ölkəsindən gəlmiş qonaqlar məəttəl qalmışdılar. Rus dilində şirin ləhcə ilə danışan həmkarım, Avropa Gənclər Forumunun təmsilçisi Lora Todorova bütün bunları görüb dedi: Qayıdan kimi yazacağam ki, gənclərə münasibəti, diqqəti, qayğıni qoy gəlib Gəncədən öyrənsinlər”. Sonra da əlavə etdi ki, şəhərinizin meri olduqca çevikdir, yaxşı zövqü var, müasirdir...

Gəncənin 4000 ildən çox yaşı var. Buna heç kim şəkk-şübhə edə bilməz. Bəzi “sapı özümüzdən olan baltalar”a da yeri gəlmişkən xatırlatmaq istəyirəm ki, hələ 850 il qabaq dahi Nizami öz doğma şəhəri Gəncəni 5 minillik mədəniyyətə malik olan Babilistanla müqayisə edərək “Mənim Babilim” deyərək tərif etmişdir. Maraqlıdır ki, məşhur coğrafiyaşünas Strabon da Gəncəni Misir və Babilistan mədəniyyətinin yerləşdiyi ərazi ilə müqayisə edirdi. Seçilmiş əsərlərinin 363-cü səhifəsində yazılan cümlələri olduğu kimi veririk: “Bir dəfə əkilmiş torpaq iki və ya üç dəfə bar verir, birinci dəfə hətta birgə əlliyyə, həm də dincə qoyulmadan, dəmir yox, kobud ağac xışla becərilərək, bütün düzənlik çaylarla və başqa sularla Babilistan və Misirdəkindən yaxşı suvarılır, bu-

nun nəticəsində isə otlaqlarla doludur. Bundan başqa hava da oradakından təmizdir”.

Bu gün Gəncə həmin o qədimliyi özündə qoruyub saxlamaqla,

müasirliyi də özündə birləşdirən unikal bir şəhərə çevrilib. Burada tarixiliklə müasirlik qoşa addımlayır. Bir maraq üçün yolunuzu Cavdaxan küçəsindən salın və ya lap elə məşinla Nizami prospektindən keçin, Xanbağında gözin, görün bu şəhərdə yaşayış binaları, inzibati tikililər, tarixi abidələr necə ustalıqla yenidən bərpa olunub, onlara, necə deyirlər, ikinci həyat verilib. Gəlin etiraf edək. Biz Gəncəyə gələn qonaqları nə ilə təəccübləndirə bilərdik? Ən yaxşı halda, Göygöl və bəzən də “Butulkalı ev” deyilən bir tikili ilə. Doğrudur, ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyəti illərində, dəqiq desək, 70-ci illərin sonu, 80-ci illərin əvvəllərində şəhərdə bir sıra tarixi abidələr bərpa olundu. Lakin çox keçmədi ki, baxımsızlıq, laqeydlilik ucbatından onların bir çoxu hətta qəzalılıq vəziyyətdə düşdü.

Ola bilsin, Gəncədə yaşayan sakin üçün son illər həyata keçirilən geniş miqyaslı abadlıq-quruculuq işləri sayəsində tamamilə simasını dəyişən şəhər tədricən adıləşsin. Amma Gəncəyə beş il və ya bir il, hətta bir ay yolu düşməyən adam

Şəhərin su və kanalizasiya xətti tamamilə yenidən qurulur. Ağır bir işdir. Lakin illər uzunluğunda gözləyən çox vacib, xeyirxah işdir. Bu qədim şəhərin sakinləri bilir ki, çox keçməyəcək 24 saat fasiləsiz su ilə təmin olunacaqlar. Göygöldən, Qızılqayadan, başqa mənbələrdən çəkilən su, eləcə də kanalizasiya xətləri indi sakinlərin rahatlığını təmin edəcək. Burada bir məsələni də qeyd etmək istərdim ki, sakinlər qazılmış yollara, kəllə-kötür döngələrə görə qətiyyətlə narahat deyillər. Bilirsiniz niyə? Çünki şəhər rəhbərliyinə inanırlar. Qəti əmindirlər ki, icra orqanları başladığı işi heç vaxt yarımqıç qoymurlar. Hələ bir neçə il qabaq qaz borularının, elektrik xətlərinin qazılaraq yer altına salınması zamanı bunun şahidi oldular. Gəlin yada salaq. Hörumçək toruna bən-zəyən elektrik xətləri, yerdən bir-iki metr hündürlükdə gedən qaz boruları, eybəcər işıq dirəklə-

dilər ki, burada yaşılıq salmaq mümkün deyil. Nə bilim, alüminium zavodunun tozu imkan vermir, torpaq daşlıq-qayalıqdır və sair. Amma artıq beşinci ildir ki, bu deyilənlərin əksinə olaraq, böyük bir ərazi yamyaşıl örpəyə bürünüb. Şəhərin hər bir təşkilatının burada sahəsi var. Boş vaxtlarda buraya gəlir, ağaclara qulluq edir, vaxtlı-vaxtında suvarırlar. Şəhərin qərb hissəsi də belədir. Burada da boz çöllərdən əsər-əlamət qalmayıb. Demək, istənilən işin öhdəsindən gəlmək mümkün imiş. Sadəcə, gərək yaşadığın, nəfəs aldığın, çörəyini yediğin şəhəri sevmə biləsən. Özü də elə belə yox, əməli işinlə!

Yaşılıqlardan söhbət düşmüşkən, Gəncədə bu işə olduqca böyük önəm verirlər. Son 4-5 ildə şəhərin ən müxtəlif yerlərində yeni parklar, xiyabanlar salınıb. Elə bu ilin fevralında ölkə Prezidentinin açılışını etdiyi park-bulvar kompleksi Gəncə sakinləri üçün

Şəhərin tarixi, mədəniyyəti ilə bağlı araşdırmalar geniş vüsət alır. Alimlərin, tədqiqatçıların, yaradıcı adamların iş məsuliyyəti artır, doğma şəhərə münasibəti kökündən dəyişib. Şəhər icra hakimiyyətinin başçısı Elmar Vəliyev özü nümunə göstərir. Ötən 5 ildən çox olan bir müddətdə adamlar gördülər ki, şəhər rəhbərinin sözü ilə

lara və taksilərə verilir. Gəncəyə artıq London taksiləri də gətirilib. Naxçıvanda avtomobil zavodunun buraxdığı maşınlardan da şəhərdə az deyil. Yeni avtobusların da sayı günbəgün artır. Başqa cür ola da bilməz. Gəncə artıq beş-on il əvvəlki Gəncə deyil. O, demək olar ki, hər il, hər ay inkişaf edir, böyüyür, müasirləşir. Şəhər rəhbərliyi çalışır ki, hər bir iş zamanın tələbinə uyğun qurulsun, Gəncənin adına layiq olsun.

Keçirilən tədbirlərin səviyyəsi, əhatə dairəsi artır. Şəhər qonaqlıq-qaralı olub. Kollektivlərin əksəriyyətinə ən müxtəlif dərnəklər fəaliyyət göstərir. Hər bir işi ilə nümunə göstərməyə çalışır. Ali və orta ixtisas məktəblərinin, ümumtəhsil müəssisələrinin xarici əlaqələri genişləndirilib. Şəhər qəzetləri — 95 yaş bu yaxınlarda tamam olmuş “Gəncənin səsi” və rus dilində çı-

Gəncə şəhərinin sosial-iqtisadi inkişafı: real vəziyyət və perspektivlər

ri...Şəhər nə gündə idi! Sakinlər onda gördülər ki, daha əvvəlki yalançı vədlər, populist çıxışlar olma-yacaq.

Sosial sahədə görülən işlərin coğrafiyası o qədər genişdir ki, təkcə adlarını çəkmək az qala bir qəzet səhifəsi qədərdir. Təkcə dahi Nizami Gəncəninin məqbərəsi və onun ətrafında görülən irimiqyaslı abadlıq-quruculuq, yaşllaşdırma işləri, o cümlədən uzunluğu 7 kilometrə çatan Nizami prospektinin başdan-ayağa yenidən qurulması, əslində, Gəncə haqqında bir neçə silsilə yazı üçün əvəzsiz bir mövzudur.

İndi şəhərə daxil olarkən adamın ürəyi açılır. Göz işlədikcə uzanıb gedən və yolun hər iki tərəfində milli memarlıq üslubunda işlənmiş

əvəzsiz bir töhfədir. Cəmi üç-dörd il əvvələ kimi şəhər sakinləri ən yaxşı halda yalnız axşamlar Baş meydanı gözişə bilirdilər. Amma indi adı çəkdiyimiz bulvar, yuxarıda söhbətini saldıığımız Heydər Əliyevin adı daşıyan park-kompleksi, İstiqlal parkı və neçə-neçə təzə salınmış və ya bərpa olunmuş parklar sakinlərin sevimli istirahət yerlərinə çevrilmişdir. Axşamlar bu parklarda gecədən xeyli keçənədək on minlərlə adam olur.

Gəncədə bir birinin ardınca elə sosial obyektlər, məktəb, səhiyyə ocaqları, muzeylər tikilib istifadəyə verilir ki, bir çox inkişaf etmiş Avropa şəhərlərindən gəlmiş qonaqlar öz heyranlıqlarını gizlədə bilmirlər. Şəhərin Abbas Səhhət adına xəstəxanasında daha nələr yoxdur?! Ən müasir tibb avadanlıqları quraşdırılıb, xəstələr üçün hər cür şərait yaradılıb. Gəncədə tikilən və bu ilin sonunadək istifadəsi nəzərdə tutulan Filarmoniya binasının tayı-bərabəri yoxdur. Gəncə Dövlət Dram Teatrı üçün yeni binanın inşasına başlanıb. Teatrsevərlər üçün əvəzsiz bir hədiyyədir. Məktəb, uşaq bağçaları əsaslı şəkildə yenidən qurulur və bir-birinin ardınca istifadəyə verilir. Yadımdadır, 70-80-ci illərdə sovetlər birliyinin, necə deyirlər, qılıncının iti olduğu vaxtlar Gəncədə ildə 280 yerlik bir uşaq bağçası və 1176 yerlik məktəb binası tikilib istifadəyə verməyimizlə öyünürdük. İndi il ərzində şəhərdə bir neçə belə məktəb, uşaq bağçası əsaslı şəkildə yenidən qurulur. Əslində, tamamilə yenidən tikilir desək, daha dəqiq olar. Bütün bunları götürüb qiymətləndirməyi bacarmalıyıq.

Gəncədə elmin, mədəniyyətin inkişafına böyük dəstək var. Son illər fəxri ad alanların, mükafatlara layiq görülənlərin sayı xeyli artır.

əməli vəhdət təşkil edir. Təbii ki, bütün bunlar dövlətə və dövlətçiliyə inamı daha da artırıb, məsuliyyət hissini yüksəltdi, adamları səfərbər etdi.

Gəncədə problemlərin qalmadığını söyləmək də sadələşməyə olardı. Qədim şəhərdə görüləsi o qədər işlər var ki, sadalamaqla qurtaran deyil. Şəhər sənayesinin bugünkü səviyyəsini daha da yaxşılaşdırmaq üçün səmərəli yollar axtarılır. Neçə vaxtdır şəhər sənayesi əsasən Det Al Alüminium, Cihaz-qayırma, Avtomobil zavodları, “Gəncə Şərab-2” ASC, NEON firması və bu kimi müəssisələr hesabına formalaşır. Lakin imkanlar daha böyükdür, perspektivdə daha qlobal işlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Məsələn yaxın, 2-3 il ərzində Gəncədə böyük sənaye parkının yaradılması nəzərdə tutulur. Əsasən, metallurgiya sənayesi üzrə ixtisaslaşacaq parkda xeyli yeni iş yerləri açılacaq.

Şəhər nəqliyyatındakı problemlərin həlli istiqamətində mühüm addımlar atılır. Köhnə, yarasız nəqliyyat vasitələri marşrutlardan çıxarılır, üstünlük müasir avtobus-

xan “Novosti Qyandji” qəzetlərinin tirajları nəzərəcarpacaq dərəcədə artır. Halbuki, 5-6 il bundan əvvəl hətta bağlanmaq təhlükəsi ilə üzbuüz qalmışdılar. Lakin şəhər icra hakimiyyəti böyük tarixi və şanlı məsələləri olan öz mətbu orqanlarının qayğısına qaldı, onları dirçəltdi.

...Hər şəhər Günəşin zərrin şəfəqləri bu yaxınlarda ikinci həyatına qayıtmış tarixi İmamzadə türbəsinə yayılarda qəribə bir mənəbə yaranır. Şəhərin bir başında yeddiinci əsrin, digər başında iyirmi birinci əsrin nümunələri görünür. Biri qədimdir, digəri müasir. Gəncə, bax beləcə, qədimliklə müasirliyi öz çiyində daşıyır. Bu tarixi yükün məsuliyyəti çox böyükdür. Onu doğrultmaq da asan iş deyil. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bu şəhərə göstərdiyi diqqət və qayğı həmin məsuliyyəti götürən nə qədər artırır! Gərək arxayınlaşmayaq!

*Hamlet QASIMOV,
“Xalq qəzeti”nin
bölgə müxbiri*

Məqalə Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyəti və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun birgə keçirdiyi müsabiqəyə təqdim etmək üçündür.